

Уроктын технологиялык картазы

Ўредүчи: Сулатаева Алтынай Николаевна

Группа: 14

Предмет: Алтай тил

Уроктын темазы: Кыска бүдүмдү үлгерлер

Төс амаду: Кыска бүдүмдү үлгерлерди шиндеери..

Урокто јединетен турулталар:

Ўренчиктин бойынын (личностный):

- Ўредүчинин ле кожо ўренгендердин шүүлтезин угуп, бойынын санаа-шүүлтезин чыгара айдып, алган билгирлерине баа берип темиктирер,

ТЎЭ колболу турулталар (метапредметный):

- Урокто ўредү иштин амадузын тургузып билери ле оны канайда бүдүрерин пландаары.

- Кожо ўренгендериле, ўредүчиле иштеп билер.

Предметле колболу турулталар (предметный): кыска бүдүмү үлгерлерле таныжып, оморды ылгаштырып билерине

ууландырат. Билип алганына анализ эдип, ондогонын бириктирип јартап берерине ўренер.

Уроктын бүдүми: урок-шинжү.

Төс ондомолдор: индер,эжерликтер, танка, хокку.

Урокко тузаланар эдимдер: презентация, сөстөр.

Уроктын өдөр аайы.

Ўредүчинин бүдүретен ижи	Ўренеечилердин бүдүретен ижи	Аjarу, эп-арга, эп-сүме	ТЎЭ (текши ўредү эдилге)
I. Орг. бөлүк. Ўренерине ууламjылаганы Амадузы: кажы ла ўренеечи билгир аларына бойын белетеери.			
<p>- Эзендежери. Урокко белен болгонын темдектеери.</p> <p>-Көп иш этсен, билгир болорын.</p> <p>-Өмөлү иш өчпөс.</p> <p>Мен слерге нени кычырдым?</p> <p>-Урурын jартап беригер.</p> <p>Бис бүгүн урокто өмө-jөмө эрчимдү иштенерис, көпти билип аларыс деп, мен сананадым. Слер менле jөп пө?</p>	<p>Ўредүчиле, бой-бойлорыла jакшылажып, урокто белетенет.</p> <p>Кеп сөс</p>		<p>Р.</p> <p>Бойын бойы башкарынары.</p> <p>Күчсинген айалгалардан чыгар эбин бедиреер</p>
II. Ўредү амаду тургузары Амадузы: уроктын темазын ўренеечилерле кожо чокымдаары.			
<p><i>Такылта.</i></p> <p>Кычырар. <i>Канатту сөстөр, эжерликтер, экчеликтер,индер.</i></p> <p>-Мен слерге нени тоолодым, кажы бир сөс слерге таныш па?</p> <p><i>Урокто не керегинде куучын-эрмек өткүрерис.</i></p> <p>I слайд (<i>Кыска бүдүмдү jлгерлер</i>).</p> <p><i>Уроктын темазын бичишр. Амаду тургузар.</i></p>	<p>Канатту сөстөр</p> <p>Кыска jлгерлердин бумдери</p>	<p>Эжерлеп иш</p> <p>Орток куучын</p>	<p>К.</p>
IV. Амадуга jединер ишти темдектеери Амадузы: амадуга jединер ишти пландап, ишти бүдүрер эп-аргаларды талдаары.			
<p>2,3 слайдтар. Уроктын планы</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Кыска jлгерлердин бүдүмдери. ❖ Кыска бүдүмдү jлгерлерды оос поэзиянын жанрларыла тундештири. Түп шүүлте чыгарары (кыска бүдүмдү jлгерлердин төзөмөли кайдан) ❖ Күнчыгыш албатынын jлгерлеринин бүдүмдериле 	<p>кычырар</p>	<p>Слайдтагы jетирүни кычырар</p>	<p>П.</p>

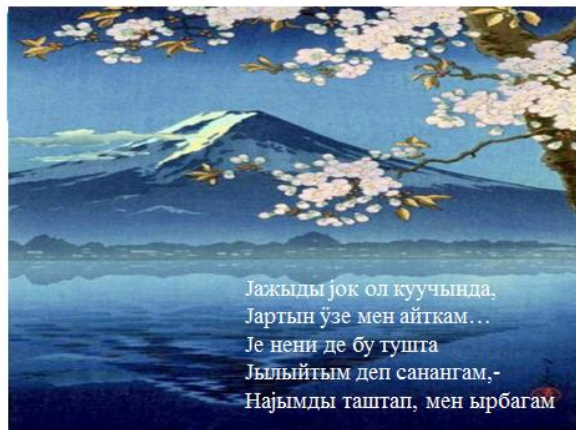
<p>таныжар. ❖ Үлгерлер ылгаар.</p>			
<p>V. Тургузылган амадуга јединери Амадузы: үренчиктер билгирлерди бойлары схемала иш бүдүрип аларына ууламјылаары.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Алтай литературада кыска бүдүмдү үлгерлерди бичиген бичиичилер: • А.Ф.Саруева -канатту сөстөр(экијолдыктар) • -Б.У.Укачин - экчеликтер(төртјолдыкта), эжерликтер(экијолдыктар) • Ш.П.Шатинов - индер(экинолдыктар). • Доскада берилген үлгерлерге ле оос поэзиянын жанрларына ајару эдип ийектер • Чийучектин болужыла слер үлгерлерди кандый жанрла колбоор эдер, ненин учун јартап беригер. • Кыска үлгерлердин төзөмөли неде эмтир? • 2,3 слайдтар. 	<p>Бойлары түп шүүлте чыгарар</p> <p>Эжерлеп иштер</p> <p>Оос поэзиянын жанрларында ла јебрен түрк бичимелдерде</p>	<p>Схемала иш</p>	<p>П О З Н.</p>

<p>1. Өмөлү иш өчпөс.</p> <p>2. ҮҮМІӘ>>УУУУҮҮ (ичер колына кумыс кизин)</p> <p>3. Жаш агашка не керек? Жайылып чыгар бүр керек. Жаш үйеге не керек? Жайым жүрөр ой керек.</p> <p>1. Ойгорды жеңерге Ойгор керек. Отты жеңерге От керек.</p> <p>* 2. Тубек түннен коркыбас, Түштөн жажынбас.</p> <p>* 3. Аргалу болзом, жолымды Армакчдыый түр алар эдим.</p>			
--	--	--	--

VI. Жаңы билгирди быжулаары
Амадузы: белен берилген памятка аайынча иш бүдүрери.

<p>• Үренчиктин жетирүзи.</p> <p>Исикава Такубоку (1885-1912jj.)</p> 	<p><i>Жетирү</i></p>	<p>сөс</p>	<p>К Р.</p>
---	----------------------	------------	-----------------

Ўлгерлик жуунтылары

Жажыды жок ол куучында,
Жартын үзе мен айткам...
Je нени де бу тушта
Жылытым деп санангам,-
Најымды таштап, мен ырбагам

*На северном берегу,
Где ветер, дыша прибоем,
Летит над грядою дней,
Цветешь ли ты, как бывало,
Шиповник и в этом году?*

<ul style="list-style-type: none"> • Япон калыктын үлгерлеринин бүдүмдери. Зслайд Улгерлердин бүдүмдери: 1.Танка- уйгаштыру жок, 31 үйенен турган(5+7+5+7+7), ар-бүткен, жүрүм, сүүш керегинде үлгерлер. 2. Хокку– уйгаштыру жок, 7(5+7+5) үйеден турган үлгер. 3. Синквейн - 5 жолдыктан турган үлгер. • Практикала колбооры. <i>Синквей керегинде куучындап беригер.</i> 	<p>Чыгара бичиир</p> <p>Жайым эрмек-куучын</p>		
<p>VII. Тангынан иш бүдүрери: Амадузы: үренчиктер ишти тангынан бүдүрүп, бүдүргенин белен берилген кемжүүлөр аайынча кемжири. Кажы ла үренчикке иш једимдү өтсин деп айалга тзззри.</p>			
<p><i>-Кыска шингжү үлүкер иш бүдүрери</i> <i>-Кажы ла группага үлгер берилер.</i> <i>Улгерле иш:</i> 1.үлгерди алтай ла орус тилле үнле ангылап кычырар 2. үлгердин авторы, бүдүми 3. кем кзчүрген(орус тилге, алтай тилге) 4. учуры 5. јурук <i>Критерийлер - чокум јарт кычырып, толо каруу берери.</i></p>	<p>Өмөликтерле ишти бүдүрери</p> <p>Өмөликтин башкараачыларына темдектер тургузар карточкалар берилер. Кыска үлекер ишти корыыры</p>	<p>Т Э</p>	<p>К Л.</p>
<p>VIII. Бүдүрген ишти, билгирлерди кемжири ле чокымдаары Амадузы: үренчиктер бойынын бүдүрген ижин бойы шиндеп, баалаары.</p>			
<p>-Улгерлердин бүдүмдерине синквейн тургузып беригер. Бис урогыстын тзс амадузына јеттис пе?</p>	<p>Бойынын санаа-шүүлтезин</p>	<p>Г</p>	<p>К.</p>

<p>Уроктын планына такып ажару эдип ийектер. -Ненин учун онойдо сананып туругар? Бойлороордын ижигерди темдектеген карточкаларды жуунадып ийгер. <i>Алган билгирлерерди слер кайдаар саларар ?корзинадөн таптап ийерер бе, керек жок деп,эмезе кайырчакка саларар ба?кийинде тузаланарга?</i> <i>Урок учун жаан быйан. Бүгүн бис өмө-жөмө иштеп, көпти билип алдганыс деп, мен сананадым.</i></p>	<p>чыгара айдып, бойын баалаар.</p>		<p>Л.</p>
---	-------------------------------------	--	-----------

К ПЕСНИ О ЛЮБВИ СЕБЕ

На песчаном белом берегу
Островка
В Восточном океане
Я, не отирая влажных глаз,
С маленьким играю крабом.

О, как печален ты,
Безжизненный песок!
Едва сожму тебя в руке,
Шурша чуть слышно,
Сыплешься меж пальцев.

Там, где упала слеза,
Влажное
Зерно из песчинок.
Какой тяжелой ты стала,
Слезая!

*Могут ли забыть
Того, кто, не смахивая слезы,
Бегущей по щеке,
Показал мне,
Как быстро сыплется горсть песка.*

К песчаным холмам
Прибит волною сломанный ствол,
А я, оглядевшись вокруг,-
О самом тайном
Пытаюсь хотя бы ему рассказать.

Перед огромным морем
Я один.
Уже который день,
Как только к горлу подступают слезы,
Из дома ухожу.

*На песчаном холме
Я долго лежал
Ничком,
Вспоминая далекую боль
Первой моей любви.*

[перевод с японского Веры Марковой]

ИНДЕР

(зарубки на дереве)

О, Юч-Сюмер, в душе моей
Ты, как подснежник, растешь.

Когда вдруг нахмуришься,
Улыбнутся вряд ли ты сможешь.

Нас с тобою там уже нет,
Остались полынь и луна.

Тогда хотел заглянуть - недосуг было,
А теперь хотел увидеться - старика нет.

Словно растерял по траве жемчужины,
Взор не могу приподнять.

Что мне надо - он знает.
Чего у него нет - я знаю.

Хозяин озера уши зажал.

(перевод С.Дыкова)

Девушка на коне краем озера мчится -

Көкпөйгөн кумак ло төнгө
Көнкөрө көрүп,
Мен узак јаткам.
Баштапкы сүүштинг ачу сызын
Бадырып болбой, мен ыйлагам...

Јаакты төмөн јалап түшкен
Көстин јажын бир арчыбай,
Сабарлар сайын шылырап төгүлген
Сары кумакты меге көргүскен
Санаалу уулды канайып ундыырым?!

О, Ёч-Сүмерим, көксимде
Көк -тамандый өзөдинг.

Јолго эрјине түжүрген чилеп,
Көзимди көдүрип болбойды

Үлгерле иш:

1.үлгерди алтай ла орус тилле үнле ангылап кычырар

2.үлгердинг авторы, бүдүмин адаар

3.кем көчүрген темдектеер

4.учурын јартаар

5.јурук јураар.